

Motion till riksdagen
2005/06:N438

av Mats Odell m.fl. (kd)

Stockholmsregionen och Sveriges utveckling

Motionen delad mellan flera utskott

1 Innehållsförteckning

1	Innehållsförteckning.....	1
2	Förslag till riksdagsbeslut.....	2
3	Stockholm en internationell stad.....	3
4	En storstadspolitik för Stockholm.....	4
5	Ett dynamiskt näringsliv.....	6
6	Rättvis skatteutjämning.....	7
7	Utbildning i Stockholm.....	8
8	Fler bostäder.....	8
9	Fungerande infrastruktur.....	9
10	Kollektivtrafiken.....	10
11	Vägar.....	11
12	Trängselskatt.....	11
13	Flyget.....	12
14	En region för alla.....	12
15	Integration.....	13
16	Ett tryggt och säkert Stockholm.....	13
17	Regionalt självstyre.....	14

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en storstadspolitik och en satsning på att utveckla Stockholmsregionen som en motor för hela Sveriges utveckling.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försök i Stockholmsregionen med skattereduktion för hushållstjänster.¹
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om nödvändigheten av ett rättvist skatteutjämningsystem.²
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om yrkesutbildningen.³
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om åtgärder för att minska produktionskostnaden av nya bostäder.⁴
6. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en reformerad planprocess.⁴
7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om höjd gräns för skattebefrielse vid uthyrning av privatbostäder.¹
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ökade statliga infrastruktursatsningar i Stockholmsregionen.⁵
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att öka resurserna till infrastruktursatsningar genom public-private partnership-lösningar.⁵
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbyggnaden av spårbunden trafik i Stockholmsregionen.⁵
11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbyggnaden av infrastrukturen i Stockholms stad.⁵
12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om försöket med trängselskatt.²
13. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om satsningar i miljonprogramsområden.⁴
14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av att kunna validera utländska utbildningar.³
15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om specialdesignad kompletteringsutbildning för invandrare med utländsk examen.³

¹ Yrkandena 2 och 7 hänvisade till SkU.

² Yrkandena 3 och 12 hänvisade till FiU.

³ Yrkandena 4, 14 och 15 hänvisade till UbU.

⁴ Yrkandena 5, 6 och 13 hänvisade till BoU.

⁵ Yrkandena 8–11 hänvisade till TU.

3 Stockholm en internationell stad

Stora städer spelar en viktig roll i en internationaliserad värld. Det är viktigt att Stockholm ges förutsättningar att utvecklas till en konkurrenskraftig stad i ett internationellt perspektiv. Det krävs såväl för tillväxten och utvecklingen i den här regionen som för tillväxten och utvecklingen i hela Sverige.

Stockholm fungerar som importhamn inte bara för varor utan också för idéer från andra länder. Nästan vart tredje svenskt importföretag finns i Stockholmsregionen. Forskning i regionen spelar också en viktig roll för Sveriges idéutbyte med andra delar av världen och för hela landets innovationsförmåga. Verksamheter som vuxit sig starka i Stockholmsregionen tenderar att spridas och växa vidare i andra delar av landet. Ekonomisk tillväxt sker inte antingen i Stockholm eller i övriga landet, utan Stockholmsregionens utveckling är en central förutsättning för förnyelse av näringslivet i övriga svenska regioner.

Stockholmsregionens speciella betydelse för utländska storföretags etableringar och satsningar i Sverige kan inte nog understrykas. Särskilt Kista nämns i olika internationella rapporter som ett av världens tio viktigaste center för teknologiforskning, inte minst inom IT- och telekomsektorn. Många stora amerikanska och japanska företag har förlagt hela eller delar av sina europeiska forsknings- och utvecklingsavdelningar inom till exempel mobil kommunikation till Storstockholmsområdet.

Lägger man därtill Karolinska Institutet som i en internationell rapport rankats som ett av Europas tio bästa universitet samt ett av landets främsta teknologicenter, Kungliga Tekniska högskolan, och den främsta ekonomiutbildningen i Norden, Handelshögskolan med sitt unika Japaninstitut, så förstärks bilden av Storstockholmsområdet som den viktigaste och starkaste utvecklingsmotorn i svensk ekonomi.

I huvudstaden finns den ledande kapitalmarknaden i landet som försörjer såväl noterade som onoterade företag med riskvilligt kapital, vilket behövs för bolagens vidare utveckling. Här finns vidare de ledande medieföretagen – rikstäckande tidningar, radio och TV – och här finns de centrala organen för såväl industri- och tjänsteföretag som fackliga organisationer. I Stockholm finns en bredd i närings- och kulturlivet som är större än i andra regioner. Dessutom finns den politiska makten som ytterligare stärker områdets särart och speciella betydelse för landets utveckling. Storstadens kontakter, rörlighet och flexibilitet skapar god jordmån för innovationer och nya idéer.

Stockholm är dock inte bara ledande i tillväxt utan även i nedgång, vilket understryker vikten av att vårda tillväxt och utveckling av Stockholmsregionen.

Kristdemokraterna tror på Stockholms möjligheter. I Stockholms län bor en femtedel av landets befolkning på en sextiondel av landets yta. Hit flyttar människor för att förverkliga livsprojekt och för att ta del av det rika utbud av kultur, utbildning, nöjen och arbetsmöjligheter som regionen erbjuder.

Men det finns en risk att Stockholm, landets viktigaste tillväxtmotor, stannar om inte tillgängligheten till utbildning ökar, om inte bostadsbyggandet ökar, om inte infrastrukturen förbättras och om inte skatteutjämningsystemet

Fel! Okänt namn på

reformerar. På dessa områden har den socialdemokratiska regeringen och Socialdemokraterna i regionen totalt misslyckats.

En storstad är förhållandevis miljöekonomisk. Så är till exempel utsläppen av koldioxid per capita lägre i Stockholmsregionen än landet som helhet. I regionen finns goda förutsättningar att hushålla med mark genom en relativt hög exploatering i lägen som kan få en god kollektivtrafikförsörjning. En sådan bebyggelseutveckling ger förutsättningar för ett minskat trafikarbete och energieffektiva uppvärmningslösningar.

Men sådan täthet kan också leda till negativa effekter såsom trängsel i trafiken och låg framkomlighet, vilket bland annat leder till dålig luftkvalitet vissa tider. Också detta understryker vikten av att långsiktigt planera bebyggelse och trafik i en växande region.

4 En storstadspolitik för Stockholm

Det är egentligen självklart att det behövs en väl utvecklad storstadspolitik. Stockholms stads egen framtidsutredning menar i en nyligen utkommen rapport att ”Det behövs en särskild storstadspolitik för att bättre tillvarata storstädernas välfärds- och tillväxtgenererande kraft. En politik som både syftar till att skapa tillväxt och klara av sociala problem.”

Dagens storstadspolitik kom till stånd i slutet av 1990-talet. Riksdagen (bet. 1998/99:AU2) beslutade då att de övergripande målen för storstadpolitiken är att ge storstadsregionerna goda förutsättningar för långsiktigt hållbar tillväxt och därmed kunna bidra till att nya arbetstillfällen skapas såväl inom regionerna som i övriga delar av landet (tillväxtmålet) samt att bryta den sociala, etniska och diskriminerande segregationen i storstadsregionerna och att verka för jämlika och jämställda levnadsvillkor för storstädernas invånare (integrationsmålet).

Det är inte så svårt att instämna i målen på en övergripande nivå men vi kristdemokrater är mycket kritiska till vad regeringen gjort för att uppnå målen, eller rättare sagt inte gjort.

I december 2003 överlämnade regeringen en skrivelse till riksdagen med information och bedömningar angående lokalt utvecklingsarbete i storstäderna (skr. 2003/04:49). I skrivelsen redogörs inte ens för tillväxtmålet i sin helhet utan den är endast inriktad på insatserna inom politikområdet segregationsmål och på de lokala utvecklingsavtalen. Regeringen saknar politik för tillväxt och utveckling av våra storstäder.

Stockholms läns landstings regionplane- och trafikkontor har i skriften ”En modern nationell storstadspolitik” (5:2003) på ett förtjänstfullt sätt pekat på ett antal faktorer som bör ligga till grund för storstadpolitiken och vad som skiljer Stockholms län och de övriga storstadslänen från andra svenska län:

- Storleken: I Stockholms län bor 20,5 procent av landets invånare, i Skåne län 12,7 procent och i Västra Götalands län 16,8 procent. Det motsvarar hälften av Sveriges befolkning.

Fel! Okänt namn på

- Mångkulturell befolkning: I storstäderna finns en överrepresentation av invandrare. Nära 40 procent av dem som invandrat till Sverige från länder utanför Europa bor i Stockholms län och ytterligare 30 procent i de övriga storstadslänen.
- Hög utbildningsnivå: Speciellt Stockholmsregionen har en hög andel invånare med någon form av eftergymnasial utbildning (cirka 30 procent mer än genomsnittet för riket). I hög grad beror det på inflyttning av välutbildade vuxna.
- Bred men krävande arbetsmarknad: Den breda arbetsmarknaden gör att många människor har möjlighet att finna ett arbete som motsvarar deras intresse och utbildning. Men arbetsmarknaden är samtidigt krävande och andelen som är projektanställd eller på annat sätt har en osäkrare position på arbetsmarknaden är högre än i landet i övrigt.
- Många egna företagare/entreprenörer: I storstäderna är eget företagande vanligare än på andra orter.
- Rörlighet: Många flyttar till, från och inom storstadsområdena.
- Pressad bostadsmarknad: Andelen ensamboende i Stockholmsregionen är något större än i övriga landet. Samtidigt är andelen ungdomar mellan 20 och 24 år som bor hemma hos sina föräldrar högre, vilket har att göra med bostadsbristen och höga boendekostnader. Byggekostnaderna är högre här än i övriga riket.
- Högre inkomster, högre kostnader: Stockholm, men inte de andra storstadsregionerna, har en större andel höginkomsthushåll än övriga riket. Samtidigt är boendekostnaderna markant högre. En villa i Storstockholmsområdet är mer än dubbelt så dyr som genomsnittet i landet som helhet.
- Långa restider: Förvärvsarbetande i Stockholmsregionen har i en jämförelse längre restid än övriga landet.
- Otrygghet och ohälsa: I en stor stad är anonymitet och därmed ensamhet och otrygghet vanligare. Fler utsätts för hot, våld, stöld eller skadegörelse.
- Miljösnåla: Storstädernas täthet gör att de bättre klarar att uppfylla sin del av de nationella miljömålen. Stockholmsregionen svarar till exempel för en stor del av de totala utsläppen men har betydligt lägre utsläpp per person.

Kristdemokraterna vill se att insikten om vad tillväxt och företagande betyder för Stockholm leder till handling i Regeringskansliet. På längre sikt är det endast en högre och arbetsledd ekonomisk tillväxt som kan ge kommunsektorn bättre möjligheter att klara sina uppgifter inom framför allt vården, skolan och omsorgen. Utan en bättre tillväxt kommer det bara att finnas nedskärningar att fördela. Detta är ett viktigt skäl till att Kristdemokraterna prioriterar just tillväxtpolitiken så högt.

Fel! Okänt namn på

- Vi vill bland annat se en bättre fungerande yrkesutbildning och en utbildningspolitik som ökar tillgängligheten till högre studier i Storstockholm.
- Vi vill se en bostadspolitik med starkare incitament för bostadsbyggande i storstäderna och ökad konkurrens inom byggbranschen och en trafikpolitik med för storstäder ändamålsenliga beslutsformer och ökade investeringar i infrastruktur.
- Vi vill också se kraftfullare åtgärder för att komma tillrätta med socialbidragsberoende och utanförskap och vi vill se förstärkningar av rättssystemet. Kristdemokraterna vill också se ett nytt skatteutjämningsystem.
- Kristdemokraterna konstaterar också att ett förstärkt regionalt och lokalt inflytande på alla politikområden är en förutsättning för en positiv utveckling av regionen.

5 Ett dynamiskt näringsliv

Stockholmsregionen har mer än 600 branscher – långt fler än någon annan region. Ett företagervänligt klimat ger förutsättningar för en bra ekonomisk utveckling och ett dynamiskt näringsliv. Det genererar skatteintäkter som kan säkerställa fortsatt god välfärd och satsningar på viktig kommunal och landstingskommunal service.

Ett dynamiskt näringsliv bidrar också till fler arbetstillfällen. Arbete har ett värde i sig och ger stora möjligheter till personlig utveckling, social gemenskap, en god livskvalitet och delaktighet i samhällsbyggandet. Arbetslöshet är ett slöseri med mänskliga resurser och kan försäkra personliga och sociala problem. Därför ska arbete åt alla ha högsta prioritet.

Det är därför oroande att Stockholm år efter år förlorar i den ranking av näringslivsklimatet som Svenskt Näringsliv genomför. I en jämförelse av storstäderna Stockholm och Göteborg bekräftas Stockholmsregionens tillbakagång och Västsveriges frammarsch. Stockholm faller i år 19 placeringar till plats 133 (från plats 114 år 2004 och plats 70 år 2003), medan Göteborg stiger 13 placeringar till plats 73.

Rankingen bygger främst på företagens betyg på hemkommunens företagsklimat, men också på statistiska faktorer som exempelvis utbildningsnivå.

På grund av de höga skatteklivar som vi har finns i dag en stor svart sektor inom den tjänstesektor som kan betecknas som hushållstjänster. Bedömningen är att den är särskilt utbredd i storstäderna. Förutom att det offentliga går miste om stora skatteintäkter innebär den svarta sektorn ett utnyttjande av arbetskraft, i stor utsträckning invandrarkvinnor, som inte får det skydd andra har på den svenska arbetsmarknaden. Regeringen bör därför besluta om ett femårigt försök i Stockholmsregionen där hushållstjänster berättigar till en skattereduktion på 50 procent av arbetskraftskostnader upp till 50 000 kronor per år. Detta stimulerar tillväxten av små tjänsteföretag.

6 Rättvis skatteutjämning

Sverige behöver ett kommunalt utjämningsystem för att minska de stora klyftor som annars skulle uppstå mellan olika kommuner och landsting beroende på åldersstruktur, geografiska skillnader, skattekraft och sociala olikheter. Låt oss slå fast detta. Men låt oss samtidigt slå fast att utjämningen i första hand ska vara en statlig fråga, inte som i dag en mellankommunal.

Kristdemokraterna menar att systemet inte får konstrueras så att det strider mot grundtanken med det kommunala självstyret, lokaliseringsprincipen och beskattningsrätten. Utjämningsystemet får inte strida mot intentionerna i grundlagen som innebär att en kommuns skatteintäkter inte får användas i en annan kommun. Konstruktionen av det hittillsvarande utjämningsystemet har inneburit små möjligheter för en kommun att själv påverka sina inkomster. I vissa lägen har dessa möjligheter varit obefintliga eller till och med negativa. Att exempelvis ta på sig kostnader för att öka bostadsbyggandet ger små förtjänster i form av ökade skatteintäkter när befolkningen ökar. I vissa lägen kan det till och med innebära att kommunernas inkomster minskar – den så kallade pomperipossaeffekten.

Det är viktigt att skatteutjämningen konstrueras så att den tar hänsyn också till storstädernas speciella villkor och inte motverkar ekonomisk utveckling. Så är inte fallet i dag.

Kostnaden för att producera vård är inte densamma i hela landet. Glesbygden har sina särskilda problem och storstadsregionerna har sina. Exempelvis finns en större psykisk ohälsa och större vårdbehov i en storstad. Att Stockholm har en högre andel psykiskt sjuka än genomsnittet i landet beror på att många människor med psykiska besvär söker sig till storstadens anonymitet. Högre kostnader för löner, lokaler och en allmänt högre kostnadsnivå i Stockholms län är andra exempel på storstadens särskilda problem. I det hittillsvarande systemet har inte storstadsregionernas merkostnader beaktats på ett tillfredsställande sätt.

Stockholm är på grund av bland annat den höga användningen av kollektivtrafik det län som har de överlägset högsta kostnaderna per invånare för kollektivtrafiken. Det finns inte heller något län i Sverige som har en högre pendling över kommungränserna än vad Stockholms län har. Dessutom nyttjas den av stockholmarna skattesubventionerade kollektivtrafiken i hög grad även av människor på besök i huvudstaden, men boende utanför regionen. Till skillnad från andra delar av landet sköts kollektivtrafiken, SL, enbart av landstinget. Primärkommunerna deltar inte på något sätt i finansieringen. Detta är en organisationsform som passar för Stockholms län. Men utjämningsystemet har inte tagit nödvändig hänsyn till kollektivtrafikens kostnadsstruktur. Kostnaderna för kollektivtrafiken måste beaktas fullt ut.

Även när det gäller färdtjänsten bygger nuvarande system på felaktiga premisser. Det är landstinget som i Stockholmsregionen ansvarar för färdtjänsten och som därmed borde få ta del av hela beloppet som avser färdtjänst.

Med det hittillsvarande utjämningsystemet har Stockholms läns landsting varit det enda landsting som ger bidrag till inkomstutjämningsystemet. Som ett första steg mot ett nytt och annorlunda skatteutjämningsystem, med större

Fel! Okänt namn på

statligt ansvar, kan en spärregel införas som innebär att maximalt 10 procent av ett landstings eller en kommuns skatteintäkter kan överföras till andra kommuner eller landsting.

Det är lätt hänt att olika delar av landet på ett olyckligt och onödigt sätt ställs mot varandra när det gäller att jämna ut skatteutfallet.

7 Utbildning i Stockholm

Viktiga utmaningar för Stockholmsregionen är bland annat hur man ska locka till sig de kompetenta medarbetare som företag och offentlig sektor behöver, hur regionen ska kunna förse också andra regioner i Sverige med specialistkompetens och hur regionen ska kunna försvara sin position i konkurrens med andra storstadsregioner i världen.

En första förutsättning för kunskap, kompetens och utvecklingsmöjligheter är att regionen kan tillgodose medborgarnas behov av utbildning. I dag är Stockholmsregionen underförsörjd med platser inom högre utbildning. Stora brister finns också när det gäller yrkesutbildningar. Enligt en rapport från regionplane- och trafiknämnden är utbildningsvägarna inom det området många gånger oklara och ofullständiga. Under senare tid har bristerna inom yrkesutbildningssystemet uppmärksammats alltmer och man har konstaterat att underförsörjningen av yrkeskvalificerad arbetskraft hindrar regionens tillväxt.

Behovet av att satsa på utbildning i Stockholm och på att förbättra förutsättningarna för våra studenter har vi utvecklat i en särskild motion.

8 Fler bostäder

Ska Stockholm åter kunna bli motorn i Sveriges ekonomi måste situationen på bostadsmarknaden förändras. Bostadsbyggandet är oerhört betydelsefullt för tillväxt och sysselsättning. Eftersom det saknas bostäder tillhör svart hyresmarknad och ett uppdrivet prisläge vardagen. Företagen har svårt att rekrytera folk. Bristen på studentbostäder leder till problem för Stockholm som studieort. Grupper som normalt sett har svårt att få bostad drabbas naturligtvis extra hårt.

En förutsättning för att ändra på detta är att bostadsbyggandet tar fart igen. Socialdemokraterna lovade i valrörelsen att 5 000 lägenheter per år skulle byggas i Stockholm men fram till halvårsskiftet 2005 har bara 6 123 bostäder börjat byggas. Stockholms stads egna förvaltningar anser att den förda bostadspolitiken fördyrar och försvårar bostadsbyggandet. Gatu- och fastighetskontoret konstaterar till exempel att dagens illa fungerande hyressättningssystem är en förklaring till varför byggandet fördyras och försvåras.

Skatt är en annan orsak till höga produktionskostnader. I en nyproducerad lägenhet utgörs nämligen hyran till 60 procent av skatt. Det orimliga tilltaget

att belasta nya bostäder med både konsumtions- och kapitalbeskattning (det vill säga byggmoms och fastighetsskatt) strider mot alla principer för skattesystemets uppbyggnad och måste omprövas. Nu beskattas nya bostäder tillsammans med alkohol, tobak och koldioxidutsläpp med en extra hög skatt. Det är inte rimligt. Skatten måste sänkas vid nyproduktion.

För närvarande är bostadspriserna i Stockholm så höga att många är helt utestängda från marknaden. Kristdemokraterna har i stadshuset därför föreslagit att man prövar så kallade hyrborätter, som innebär att hushållet hyr den bostad man vill köpa men har en option att köpa bostaden efter en provperiod till ett fastställt pris.

Hyrköp praktiseras i dag i begränsad omfattning i andra delar av landet och öppnar möjligheter för många som aldrig skulle ha ekonomiska möjligheter att köpa en bostadsrätt eller ett hus.

Dessutom är handläggningstiderna orimligt långa för många bostadsprojekt i dag. En reformering av planprocessen är nödvändig för att få fart på bostadsproduktionen. I staden finns många medborgare som kan hyra ut rum, smålägenheter eller del av sin villa. Till följd av beskattningen av hyresintäkter så sker detta i alldeles för liten utsträckning. Gränsen för skattebefrielse vid uthyrning av privatbostäder måste höjas.

Regeringen måste ta sitt ansvar och skapa bättre förutsättningar för bostadsbyggandet i Stockholm.

9 Fungerande infrastruktur

Bristen på en fungerande infrastruktur är ett av de största hoten mot Stockholm som tillväxtmotor för hela landet. Att lösa Stockholmsregionens trängsel- och framkomlighetsproblem är därför en nödvändig uppgift de närmaste åren. Effektiva, smidiga och säkra transporter, för både medborgare och näringsliv, kan bidra till regional balans och att utsläppen kan hållas tillbaka samtidigt som de totala resurserna i samhället nyttjas effektivt. Omfattande ny- och reinvesteringar behövs i regionen för att uppnå detta. Dagens situation med trängsel och många olyckstillbud får inte fortsätta. Både miljö och trafiksäkerhet är starka argument för att göra någonting som radikalt ändrar på detta tillstånd.

Det finns en allmän uppslutning kring ambitionen att utveckla en mer flerkärmig struktur i Stockholmsregionen, men detta kan bli verklighet endast om kommunikationerna fungerar. Stockholms trafiksystem måste byggas ut så att det blir möjligt att bygga attraktiva bostäder på nya platser. Utvecklad kollektivtrafik och nya vägtrafikleder krävs.

I Stockholms stad bör satsningar ske i vissa förortsområden för att minska beroendet av Stockholms centrum och motverka trängseln. Särskilt prioriterad bör en fortsatt utbyggnad av Tvärbanan vara till – på sikt – en ring runt Stockholm. Byggandet av Mälar/Citytunneln måste komma i gång för att säkra såväl tågkommunikationen med Stockholm som den regionala och lokala kollektivtrafiken. Ska regionala kärnor utvecklas utanför Stockholms

Fel! Okänt namn på

stad måste det skapas förutsättningar för områden att få hög befolkningstäthet och god tillgänglighet. I detta sammanhang är Förbifart Stockholm en strategisk investering som ingår i en större helhet.

Den av regeringen tillsatta Stockholmsberedningen har i bred enighet lagt fram en prioritering av kapacitetsförstärkningar för väg- och kollektivtrafiken Stockholm–Mälardalen, men infrastrukturplaneringen i Stockholmsregionen har länge bromsats av för lite statliga investeringsmedel. Staten har ett ansvar att bidra till de nödvändiga investeringar som behöver ske i regionen. Länet har inte fått den andel av investeringar som är rimlig med tanke på andelen av befolkningen och rollen som tillväxtmotor. Det går inte nog att understryka behovet av ökade resurser till Stockholmsregionen.

För att öka resurserna till investeringar i infrastruktur finns det också skäl att studera privata intressenter som en möjlighet för att skapa finansieringsutrymme för investeringar i transportsystemet, så kallad public-private partnership.

10 Kollektivtrafiken

Mycket omfattande investeringar behöver göras inom kollektivtrafiken. Det handlar såväl om upprustning och reinvesteringar som om helt nya projekt. Av bland annat hälso-, miljö- och trafiksäkerhetsskäl är det viktigt att andelen som reser kollektivt ökar. Samordningen mellan biltrafik och kollektivtrafik måste också bli bättre, bland annat genom att fler infartsparkeringar etableras vid pendeltågsstationer och tunnelbanans ändstationer och knutpunkter.

Den enskilt största kapacitetsbristen i kollektivtrafiken är passagen förbi Riddarholmen. Den så kallade getingmidjan är inte enbart ett problem för pendeltågstrafiken, utan i lika hög grad för fjärrtågen. På de två spåren förbi Riddarholmen passerar mer än 500 tåg per dygn. Spårbristen utgör därmed ett nationellt problem som staten måste ta ett ansvar för. Den bästa lösningen på kapacitetsproblemet är att bygga en pendeltågstunnel med nya stationer vid Centralen och Odenplan. Detta skulle inte bara frigöra utrymme åt fjärrtågstrafiken, utan också utveckla pendeltåget som transportsätt. Det finns en stor politisk enighet kring vikten av detta projekt. Det var ett av Socialdemokraternas löften inför valet och det är mycket allvarligt att behöva konstatera att Citybanan ännu ej kunnat byggas eftersom finansieringen inte är klar. Detta projekt är ett riksintresse och staten måste ta det finansiella huvudansvaret.

Särskilt prioriterat är också en fortsatt utbyggnad av Tvärbanan vidare från Hammarby sjöstad till Slussen, med en anknytning till Saltsjöbanan, men här finns ännu inga beslut fattade. En utbyggnad från Alvik bör också ske så att man kan nå Kista, Solna, universitetsområdet och även vidare in i Sollentuna kommun. För att detta projekt ska kunna realiseras inom en realistisk tidshorisont måste staten delfinansiera investeringarna.

Närmare studier bör göras av möjligheterna att utveckla spårtrafik också i Stockholms innerstad. En vidare utveckling av stombusstrafiken bör kunna ske. Förutsättningarna för en utökning av kollektivtrafiken på vattnet är goda i

Stockholm. Ansträngningar bör göras att hitta system, båtar och linjer som är förenliga med ett bevarande av det öppna vattnet, är miljövänliga och kan kopplas samman med den övriga kollektivtrafiken.

11 Vägar

Omfattande investeringar bör ske i vägnätet. Ett vägprojekt som främst berör Stockholms stad gäller att infartstrafiken norrifrån genom Solna bör få sin lösning. Norra länken ska byggas.

Den så kallade Förbifart Stockholm bör också byggas. För att vi ska kunna uppnå vårt mål om en flerkärnig region är Förbifart Stockholm en viktig del av en övergripande infrastrukturell väv. Denna västliga trafikled och nya sträckning av E 4:an kan bidra till att tillväxt sker väster om Stockholm och att nya regionala centrum skapas. Genom en tillkomst av leden motverkas också uppdelningen av länet i två halvöar då förutsättningarna för expansion söder om staden förbättras. Vid projekteringen måste naturligtvis stor miljömässig hänsyn tas och delar av leden läggs i tunnel. Trots att Socialdemokraterna i valrörelsen lovade att arbetet med Förbifart Stockholm skulle inledas är det långt kvar till det kan ske.

Utbyggnaden av riksväg 73 är mycket angelägen för att öka trafiksäkerheten, förbättra miljön samt för att öka framkomligheten och kapaciteten. Utbyggnaden betyder mycket dels för den regionala utvecklingen på Södertörn, dels för snabbare och säkrare transporter till hamnen i Nynäshamn och för Gotlands förbindelse med fastlandet. Behovet av vägkapacitet öster om stadens centrum är stort redan i dag och förväntas öka genom den expansion av både arbetsplatser och boende som sker i Nacka och Värmdö. Sjötransporter kan bidra till att minska trafiktrycket över Stadsgården.

12 Trängselskatt

Försöket med trängselskatt som kostar skattebetalarna drygt 3 miljarder kronor bör avslutas innan det startat. Den hårda konflikt om införandet av trängselavgifter som majoriteten i Stockholms stad skapat med övriga kommuner i Stockholms län, inverkar mycket negativt på möjligheterna att samarbeta och att skapa samsyn om vad regionen behöver, vilket försvårar för Stockholm att åter bli den ekonomiska motor som Sverige så väl behöver.

Om det ska bli aktuellt att använda ekonomiska styrmedel för den rörliga trafiken krävs ett helt annat tillvägagångssätt. Folklig acceptans är en förutsättning och en sådan skapas genom en utbyggd kollektivtrafik och fler alternativa vägar för de bilister som inte vill eller behöver åka in i Stockholms innerstad. I dag finns varken kollektivtrafik eller alternativa vägar i nödvändig omfattning.

Fel! Okänt namn på

13 Flyget

Stockholm är rikets huvudstad och måste ha goda flygförbindelser. Även om flygtrafiken minskat sedan terrordåden i september 2001 finns det en samsämmighet om att flygets utveckling åter kommer att ta fart. Arlandas tredje bana har i princip varit fullt utnyttjad från invigningsdagen. Man bör därför planera för ytterligare bankapacitet på Arlanda.

Bromma har i dag ett avtal som löper ut 2011. Dess styrka är också dess största svaghet – närheten till Stockholm. På grund av buller, utsläpp och olycksrisker bör Bromma avvecklas när alternativ flygplatskapacitet finns utbyggd. Beslut om lokalisering av en ny flygplats måste snarast fattas. Det tar minst femton år från beslut till ny flygplats.

14 En region för alla

Stockholms stad har en befolkning med mycket varierande bakgrund och erfarenheter. Här bor såväl de rikaste som de fattigaste människorna i Sverige. Nära 40 procent av dem som invandrat till Sverige från länder utanför Europa bor i Stockholms län. Mångfalden är en enorm tillgång som måste tas tillvara, men den innebär också stora obalanser. Många människor bor i städernas utsatta förorter. Där är arbetslösheten hög, utbildningsnivån låg och alltför många lever på socialbidrag. Under tiden då de borgliga var i majoritet i Stockholms stad, 1998–2002, minskade socialbidragsberoendet med 45 procent men sedan valet då Socialdemokraterna tog över har det däremot ökat med över 9 procent.

Arbetslösheten bland ungdomar är hög. De som har svårast att få jobb är de som hoppat av eller som aldrig börjat gymnasiet. Många av ungdomarna har varken kontakt med utbildningssystemet eller arbetsförmedlingen. Ungdomsstyrelsen kallar dem ”unga utanför” och i Stockholm rör det sig om mellan 3 000 och 4 000 ungdomar.

För att göra dessa ungdomar delaktiga i samhället krävs både statliga och regionala insatser.

Om en grundläggande förändring och lokal utveckling ska kunna äga rum bland utsatta grupper och i de utsatta områdena måste individer och frivilliggrupper ges betydande möjligheter till egna initiativ och självbestämmande.

De omfattande insatser som gjorts i miljonprogramsområden runt om i regionen har ofta gällt sociala satsningar, utveckling av skolor och förskolor samt olika typer av arbetsmarknadsprojekt. De insatser som gjorts beträffande arkitektur, fysisk planering och infrastruktur får i huvudsak betraktas som kosmetiska. Man har bortsett från att den grundläggande fysiska planeringen bidragit till segregation. Ofta saknas i miljonprogramsområdena till exempel mycket små och mycket stora lägenheter.

Kristdemokraterna arbetar för att det i alla kommuner och stadsdelar ska finnas en mångfald av upplåtelseformer, lägenhetstyper och lägenhetsstorle-

kar. Detta gick även Socialdemokraterna till val på, men i gatu- och fastighetsnämnden tilldelas ofta ett redan dominerande bostadsbolag i en stadsdel nya markanvisningar, vilket ger motsatt effekt. För hela 2003 och 2004 påbörjades endast elva ombildningar av bostadsrätter i områden som kan definieras som segregerade områden där allmännyttan är dominerade. Kristdemokraterna vill att ombildning till bostadsrätter ska uppmuntras i det så kallade miljonprogrammet som en väg att uppnå en mångfald av upplåtelseformer.

15 Integration

Integrationsfrågorna är särskilt viktiga i en storstadsregion. Inte bara för att regionen ska erbjuda goda levnadsförhållanden för alla sina invånare, utan också för att regionen ska kunna fylla sin roll som effektiv motor för utveckling krävs att den fungerar som internationell mötesplats – fungerar som ett mångkulturellt samhälle helt enkelt.

Varje människas önskemål att samarbeta och integreras bygger på att man känner sig respekterad och inte blir diskriminerad. En utvärdering av den så kallade storstadssatsningen visade att det arbetet saknade långsiktighet och inte angrep de strukturella faktorer som skapar segregationen, till exempel diskriminering.

Arbete ger möjlighet till viktiga sociala kontakter och till att lära sig språket. Möjligheterna till praktik eller arbete kombinerat med svenskundervisning knuten till individens yrkes-, utbildnings- eller intresseområde bör utvecklas enligt de olika framgångsrika försök som startade i Stockholmsregionen under föregående mandatperiod. Det är alldeles för många invandrare som på grund av svårigheter att validera utbildningar utför arbeten som de är överkvalificerade för. Möjligheten till specialdesignad kompletteringsutbildning för invandrare med utländsk examen, till exempel sjuksköterskor, läkare, tekniker med flera, måste hela tiden utvecklas.

16 Ett tryggt och säkert Stockholm

Stockholm är som alla storstäder också drabbad av brottslighet, och trots Socialdemokraternas löfte om en bred satsning på trygghet och säkerhet har antalet anmälda brott i Stockholms stad ökat med 3 000 under det första halvåret 2005. I Stockholm blir bara vart fjärde brott uppkänt. Det är den sämsta siffran i landet. Samtidigt presenterar polisen i sin egen verksamhetsrapport ett skrämmande scenario; ungdomsbrottsligheten förväntas öka, tillgången till narkotika kommer att öka, mängdbrottsligheten kommer att öka och alkoholkonsumtionen förväntas öka. När alkoholkonsumtionen stiger kan man förvänta sig en ökning av antalet misshandelsfall. I samma verksamhetsplan visar polisen på andra problem som är förknippade med Stockholms län. Kulturella skillnader och segregation ställer ökade krav på polisen att på ett

Fel! Okänt namn på

trovärdigt sätt ge service åt alla medborgare. Samtidigt är polisens resurser mycket eftersatta, och det är inte minst det förebyggande arbetet som blivit lidande.

Ska Stockholm kunna försvara sin position som attraktiv stad för företag, investeringar och inte minst människor måste Stockholm också ha ryktet av att vara tryggt och säkert. Resurserna till polisen i Stockholms län måste öka. Hur vi ser på tryggheten i Stockholm och på polisens situation i Stockholm utvecklar vi i en särskild motion.

17 Regionalt självstyre

Nödvändigheten av att öka den regionala samordningen och skapa ett kraftfullt regionalt samarbete i Stockholmsregionen är akut. Stockholm har stor betydelse för hela landets tillväxt. Stockholms möjligheter att främja tillväxten begränsas tyvärr såväl av regeringens ovilja att inse Stockholms betydelse som av regionens egna tillkortakommanden.

De bristande möjligheterna för kommuner och regioner att själva påverka sin situation leder till att statliga stödpengar och särskilda statliga satsningar blir avgörande för utvecklingen. Att söka och kräva bidrag och utvecklingsmedel blir viktigare för regionens utveckling än att skapa tillväxt och samarbete som genererar en positiv utveckling. Det regionala ansvarstagandet och utrymmet att påverka sin egen situation måste öka. Ett demokratiskt ansvarigt organ på regional nivå i Stockholmsregionen bör inrättas och regeringen bör ge ett sådant möjlighet att ansvara för viktiga utvecklingsfrågor i regionen.

Ett regionalt självstyrelseorgan skulle främja samverkan mellan högskolor, näringsliv, offentliga organ med flera, vilket kan frigöra skaparkraft och kreativitet, vilket i sin tur ökar tillväxten. Detta förutsätter emellertid att regionerna har laglig möjlighet att påverka sin egen situation och inte förhindras av ett omfattande statligt regelsystem. Regionerna måste förfoga över de instrument som verkligen kan påverka tillväxtförutsättningarna.

Medan självstyrelseorgan kunnat bildas i Västra Götaland och Skåne har regeringen tyvärr förhindrat ökat regionalt självstyre i Stockholmsregionen genom att inte tillåta fler regionförsök. Ett direktvalt självstyrelseorgan bör inrättas också i Stockholmsregionen. Även detta utvecklar vi i en särskild motion.

Stockholm den 30 september 2005

Mats Odell (kd)

Stefan Attefall (kd)

Helena Höij (kd)

Peter Althin (kd)

Inger Davidson (kd)

Ingvar Svensson (kd)